

Strategaeth Cyfranogiad 2023

Rhagair

Cyflwyniad

Dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, rhaid i awdurdodau lleol yng Nghymru gyhoeddi Strategaeth Cyfranogiad sy'n nodi'r ffyrdd y caiff pobl leol eu hannog i gymryd rhan ym mhroses y Cyngor o wneud penderfyniadau.

Disgwylir y bydd y strategaeth hon yn esblygu ac yn gwella dros amser wrth i arferion da ddod i'r amlwg ac wrth i dechnoleg ddatblygu ymhellach.

Mae'r strategaeth hon yn amlinellu nod Cyngor Gwynedd i annog pobl i gymryd rhan yn y broses o wneud penderfyniadau. Yn y strategaeth hon rydym wedi ceisio egluro sut y bydd ein hamcanion o ran cyfranogiad yn gwneud gwahaniaeth gwirioneddol i'r ffordd yr ydym yn ymgysylltu â phobl yng Ngwynedd. O fewn pob amcan, rydym wedi nodi canlyniadau clir a'r camau gweithredu.

Dyma ein strategaeth gyntaf a bydd ei weithrediad yn cael ei gadw dan adolygiad.

Ein Dyletswyddau o ran Cyfranogiad a Pholisïau Cysylltiedig

Ein nod yw bod yn agored ac yn ymatebol i anghenion trigolion a chymunedau Gwynedd. Mae hyn yn rhoi cyfle i bobl lleol ddylanwadu ar bolisi a gwasanaethau a'u siapio. Ein amcan yw creu diwylliant o bartneriaeth gyda'r cyhoedd sydd yn annog mynegi barn a chyfrannu.

Rydym yn rhoi pobl Gwynedd yn ganolog i bopeth rydym yn ei wneud a mae'r strategaeth hon yn cefnogi yr amcan drwy wreiddio cyfranogiad y cyhoedd ym mhrosesau penderfynu y Cyngor. Mae hyn yn ganolog i ethos Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae cyfranogiad yn ymwneud â rhannu penderfyniadau gyda'r rheiny y mae'r penderfyniadau hynny'n effeithio arnynt, a rhaid iddo fod yn rhan annatod o'n gwaith. Ein nod yw dweud yr hyn yr ydym yn bwriadu ei wneud, ac i glywed barn trigolion am y syniad. Gall cyfranogiad gynnwys ystod eang o wahanol ddulliau a thechnegau, a gall y Cyngor neu drigolion ei awgrymu. Rhaid cofio fod cyfle i gyfrannu yn cynnwys trefniadau ffurfiol megis ymgynghoriadau sydd yn cael eu dilyn mewn meysydd fel cynllunio ac addysg.

Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn gosod nifer o ddyletswyddau ar awdurdodau lleol o ran cyfranogiad. Sef:

1

Hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r swyddogaethau y mae'r Cyngor yn eu cyflawni i drigolion a busnesau lleol ac i ymwelwyr.

2

Rhannu gwybodaeth am sut i ddod yn Aelod etholedig, neu'n Gynghorydd, ac am yr hyn y mae rôl y Cynghorydd yn ei gynnwys.

3

Sicrhau y gellir cael gafael haws ar wybodaeth am benderfyniadau sydd wedi'u gwneud, neu sydd i'w gwneud gan y Cyngor.

4

Cynnig a hyrwyddo cyfleoedd i drigolion roi adborth i'r Cyngor, gan gynnwys sylwadau, cwynion a mathau eraill o sylwadau.

5

Hyrwyddo ymwybyddiaeth o fanteision defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i gyfathrebu â thrigolion i Gynghorwyr.

Fodd bynnag, nid yw'n golygu ein bod yn cytuno â phob sylw sy'n cael ei fynegi, ac mae'n rhaid i ni weithredu bob amser o fewn cyfyngiadau megis y gyfraith a chyfyngiadau ariannol.

Ein Hamcanion

1. Hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r swyddogaethau y mae'r Cyngor yn eu cyflawni i drigolion a busnesau lleol ac i ymwelwyr.

Nod	Yr hyn sydd eisoes ar waith	Camau gweithredu	Mesurau
Nod yr amcan hwn yw rhannu gwybodaeth am swyddogaethau a gwasanaethau'r Cyngor fel bod trigolion yn cael gwybod amdanynt. Mae rhannu gwybodaeth am swyddogaethau'r Cyngor yn helpu'r cyhoedd i ystyried a deall materion cyn rhoi eu barn neu eu hargymhellion.	<ul style="list-style-type: none"> • Gwefan y Cyngor. • Cyfryngau Cymdeithasol. • Cynllun y Cyngor, polisiau a strategaethau y Cyngor ar gael i'r cyhoedd ar wefan y Cyngor ac yn hawdd i'w ddarllen • Newyddion Gwynedd – cylchlythyr i drigolion Gwynedd • Ffrydio cyfarfodydd y Cyngor yn fyw i'r cyhoedd eu gwyllo. • Gellir gweld agendâu a chofnodion Pwyllgorau'r Cyngor ar-lein. • Cyfarfodydd y Cyngor • Cyfarfodydd y Cabinet • Ymgynghoriadau	<ul style="list-style-type: none"> • Adolygu cynnwys gwefan y Cyngor yn gyson i sicrhau ei bod yn hawdd cael gafael ar wybodaeth • Sicrhau bod Cynllun y Cyngor yn cefnogi ymgysylltu â'r cyhoedd drwy fod yn hygyrch, yn amserol ac yn hawdd ei ddarllen • Adolygu cynnwys blaen raglen y Cyngor Llawn, y Cabinet a Craffu yn gyson a'u cyhoeddi fel fod y wybodaeth ar gael i'r cyhoedd • Cyhoeddi canllawiau'r cyfansoddiad ar y wefan fel bo trigolion yn ymwybodol o drefniadau democrataidd y Cyngor.	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y bobl sy'n gwyllo cyfarfodydd gan gynnwys rhai byw ac yn yr archif. • Data ar nifer y bobl sy'n defnyddio'r wefan • Arolwg boddhad ar y wefan • Ymateb i ymgynghoriadau

2. Rhannu gwybodaeth am sut i ddod yn Gyngorydd, ac am yr hyn y mae rôl y Gyngorydd yn ei gynnwys.

Nod	Yr hyn sydd eisoes ar waith	Camau gweithredu	Mesurau
<p>Mae'r amcan hwn yn canolbwyntio ar annog pobl i ddod yn Gyngorwyr, gan gynrychioli'r bobl yn eu cymuned eu hunain a gwneud penderfyniadau ar eu rhan.</p> <p>Mae'n bwysig bod amrywiaeth o bobl yn Gyngorwyr, i gynrychioli'r holl gymuned a gwneud penderfyniadau sydd o fudd i bawb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tudalen 'Bod yn Gyngorydd' ar y wefan a thudalennau eraill perthnasol Gwybodaeth ar y safle we hefyd yn cynnwys gwybodaeth am ad-daliadau gofal ayyb Rhaglen hyfforddi lawn i gefnogi Gyngorwyr trwy gydol eu hamser yn gwneud y rôl Sesiynau Gwybodaeth a Fforymau Ardal Rheolaidd i Gyngorwyr i sicrhau eu bod yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygiadau ac yn cael eu cynnwys ynddynt Cylchlythyr electroneg Wythnosol i Gyngorwyr 	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod gwybodaeth i ddarpar gyngorwyr ar gael ac yn addas at y diben; Cynnal sesiynau cwestiwn ac ateb i rai sy'n ystyried bod yn Gyngorydd cyn iddynt roi eu henw ymlaen. Ymgynghori gyda Chyngorwyr presennol i asesu sut i wella'r ddarpariaeth a denu mwy o unigolion o amrywiol gefndiroedd i sefyll fel Gyngorydd. Addasu tudalen we 'Bod yn Gyngorydd' er mwyn cynnwys darpariaethau sydd yn cefnogi'r gallu cyflawni y rôl 	<ul style="list-style-type: none"> Data cydraddoldeb ac amrywiaeth ar gyfer Aelodau etholedig

- Mewnwyd Aelodau sydd yn llawn gwybodaeth gyfredol i Gynghorwyr
- Cyhoeddi lwfansau Cynghorwyr ar wefan y Cyngor
- Cynllun Cydraddoldeb Strategol.
- [Datganiad Amrywiaeth mewn Democratiaeth gan y Cyngor.](#)
- Disgrifiadau o rolau Cynghorwyr ar y mewnwyd Aelodau
- Gweithredu cyfarfodydd aml leoliad sy'n galluogi Cynghorwyr i fynd i gyfarfodydd y Cyngor ac i gymryd rhan ynddynt o unrhyw leoliad sydd â chysylltiad â'r rhyngwyd

3. Sicrhau y gellir cael gafael haws ar wybodaeth am benderfyniadau sydd wedi'u gwneud, neu sydd i'w gwneud gan y Cyngor.

Nod	Yr hyn sydd eisoes ar waith	Camau gweithredu	Mesurau
<p>Mae'r amcan hwn yn canolbwyntio ar annog a galluogi unigolion i gyfrannu at feysydd sydd yn effeithio arnynt, pe dymunir gwneud hyn.</p> <p>Gall hyn fod fel unigolyn neu'n rhan o grŵp neu gymuned, gyda'u barn yn cael ei pharchu a'i gwerthfawrogi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Gwefan - adran democratiaeth ar y wefan lle gall trigolion weld agendâu a chofnodion cyfarfodydd, neu chwilio am benderfyniadau Ymgynghoriad ac arolygon ar y wefan fel maent yn codi. Cyfyngau Cymdeithasol – i dderbyn unrhyw ddiweddariad o waith y Cyngor. Newyddion Gwynedd Mae'r Cyngor yn gweithio gyda grwpiau penodol i sicrhau bod gwybodaeth am benderfyniadau'n cael ei rhannu, a bod amrywiaeth o safbwyntiau'n cael eu clywed e.e Nodi grwpiau 	<ul style="list-style-type: none"> Parhau i ddatblygu ein dulliau o ymgysylltu gyda trigolion Gwynedd. Adeiladu ar y defnydd o dechnoleg i gynyddu cyrhaeddiad ymgysylltu e.e. defnyddio Wi-Fi cyhoeddus i hyrwyddo arolygon. Byddwn yn creu cynllun gweithredu er mwyn datblygu trefniadau clir ar sut y gall y cyhoedd gyfrannu eu sylwadau ar benderfyniadau allweddol (cyn ac ar ôl eu cymryd) dros y flwyddyn nesaf. 	<ul style="list-style-type: none"> Nifer y bobl sy'n gwylio cyfarfodydd gan gynnwys rhai byw ac yn yr archif ar wefan Cyfraddau cyfranogi mewn ymgynghoriadau ac arolygon.

- Mae'r Cyngor yn ymgysylltu'n rheolaidd â thrigolion Gwynedd ar benderfyniadau corfforaethol allweddol e.e. Premiwm Treth Cyngor.
- Mae gan y Cyngor fecanweithiau rheolaidd i ymgysylltu â'r cyhoedd gan gynnwys ac arolygon ar lein.
- Cyhoeddi blaen raglen y Cabinet, Craffu a'r Cyngor.

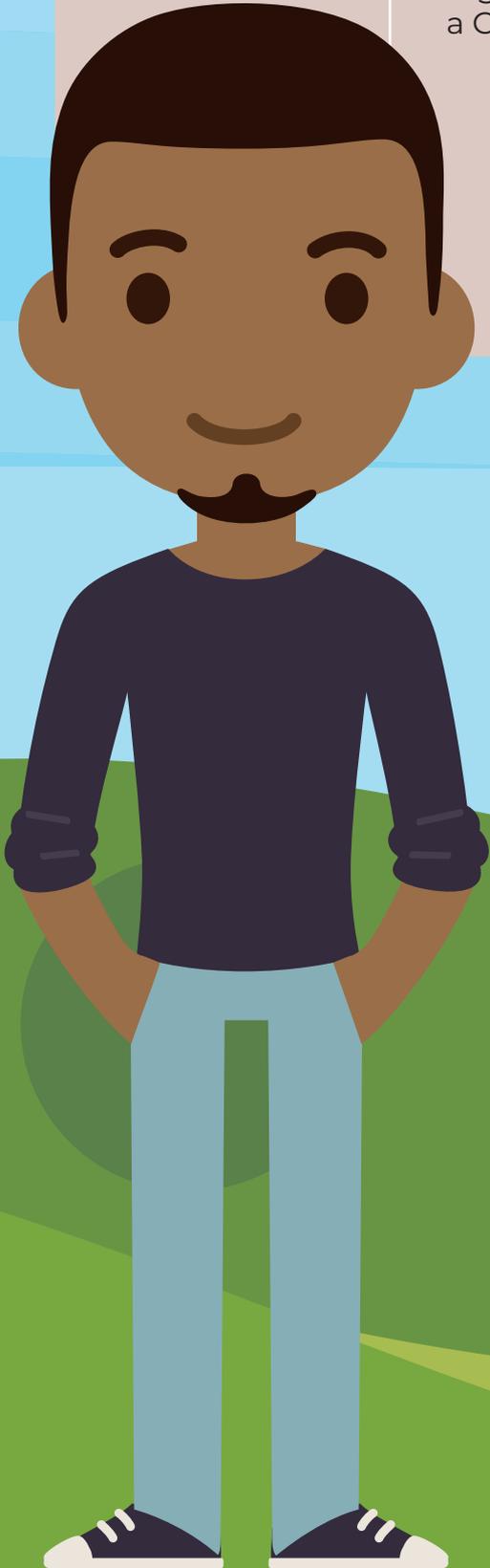
4. Cynnig a hyrwyddo cyfleoedd i drigolion roi adborth i'r Cyngor, gan gynnwys deisebau, sylwadau, cwynion a mathau eraill o sylwadau.

Nod	Yr hyn sydd eisoes ar waith	Camau gweithredu	Mesurau
<p>Mae'r amcan hwn yn canolbwyntio ar gyfranogiad, sy'n llawer mwy na chael barn pobl ar fater penodol.</p> <p>Mae cyfranogiad yn ymwneud ag annog pobl i gymryd rhan mewn gweithgareddau cymunedol a gwleidyddol gan ddefnyddio dulliau ymgysylltu gwahanol.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gwefan – Tudalen Cwynion ac Adborth • Hunanwasanaeth ar lein Gwynedd • Polisi Canmoliaeth, Pryderon a Chwynion • Ymgynghoriad ac arolygon • Newyddion Gwynedd • Adran democratiaeth ar y wefan lle gall trigolion weld agendâu a chofnodion cyfarfodydd, neu chwilio am benderfyniadau • Mae'r Cyngor yn gweithio gyda grwpiau cymunedol i sicrhau bod gwybodaeth am benderfyniadau'n cael ei rhannu, a bod amrywiaeth safbwyntiau'n cael eu clywed. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adrodd i'r Cabinet ar gwynion ac adborth a dderbynnir gan drigolion. • Datblygu gwell dealltwriaeth o ddemograffeg trigolion sy'n rhoi adborth yn rheolaidd, fel y gellir nodi unrhyw flychau mewn cynrychiolaeth. • Mesur ar gynnydd gweithredu y strategaeth hon yn amserol gan adrodd i'r pwyllgor perthnasol. • Datblygu Cynllun Deisebau. • Byddwn yn creu cynllun gweithredu er mwyn datblygu trefniadau clir ar sut y gall y cyhoedd gyfrannu eu sylwadau ar benderfyniadau allweddol 	<ul style="list-style-type: none"> • Nifer y sylwadau, cwynion a chanmoliaethau a dderbynnir • Cyfraddau cyfranogi mewn ymgynghoriadau ac arolygon • Monitro data cydraddoldeb ac amrywiaeth sy'n ymwneud â thrigolion sydd wedi rhoi adborth • Lefelau cyfranogi ac ymgysylltu ran y broses graffu; • Nifer yr ymatebion i ymgynghoriadau • Nifer y bobl sy'n gwylio cyfarfodydd gan gynnwys rhai byw ac yn yr archif ar y wefan • Nifer o ddeisebau caiff ei gyflwyno ar-lein

- Tudalen Cyflwyno Materion i'w Craffu ar y wefan
- Cyfle i'r cyhoedd gyflwyno cwestiwn i'r Cyngor llawn
- Cyhoeddi blaen raglen y Cabinet a Craffu.

(cyn ac ar ôl eu cymryd) dros y flwyddyn nesaf.

- Hyrwyddo ein trefniadau cyfredol i'r cyhoedd gyflwyno cwestiwn i'r Cyngor llawn neu fater i'w graffu
- Adnabod adborth a chyfranogiad at benderfyniadau yn ein trefniadau penderfynu.

5. Hyrwyddo ymwybyddiaeth o fanteision defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol i gyfathrebu â thrigolion i Gynghorwyr.

Nod	Yr hyn sydd eisoes ar waith	Camau gweithredu	Mesurau
<p>Mae'r amcan hwn yn cydnabod bod y cyfryngau cymdeithasol gyfrwng ble mae cynghorwyr yn rhannu gwybodaeth wleidyddol ac yn ymgysylltu â chynghorwyr eraill a thrigolion.</p> <p>Mae gan y cyfryngau cymdeithasol y potensial i wella democratiaeth drwy hwyluso sgwrsiau rhydd ac agored a thrwy alluogi Cynghorwyr i gyfathrebu'n uniongyrchol â thrigolion.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hyfforddiant Cyfryngau Cymdeithasol – a sut i'w ddefnyddio yn saff. Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru <p>Canllaw i Gynghorwyr - 'Gwella Dinasyddiaeth Ddigidol – Ymchwil ac Arfer Gorau'</p> <p>Canllawiau Cyfryngau Cymdeithasol</p> <p>Canllaw'r Cynghorwyr i drafod bygwth</p>	<ul style="list-style-type: none"> Anwytho Cynghorwyr newydd yn dilyn etholiad ac is-etholiad Hyfforddi Cynghorwyr a pharhau i addasu'r hyfforddiant i ymateb i fel mae'r byd yn newid. Cynnal sesiynau ychwanegol os yw'r angen yn codi yn sgil adolygiad hyfforddiant personol gan Gynghorwyr. 	<ul style="list-style-type: none"> % o ran cwblhau modiwlau hyfforddi % o ran presenoldeb mewn Seminarau a hyfforddiant perthnasol i Aelodau

Trefniadau Ymgynghori

Cynheli'r Ymgynghoriad fel rhan o waith datblygu'r Strategaeth hon er mwyn sicrhau ein bod yn anelu at yr amcanion cywir, ac yn y ffordd orau posib i drigolion Gwynedd. Byddwn yn adrodd ar ganfyddiadau yr ymgynghoriad yn y fersiwn derfynol o'r Strategaeth.

Canlyniad yr Ymgynghoriad

Cynhaliwyd ymgynghoriad fel rhan o'r gwaith o ddatblygu'r cynllun hwn. (Mewn osod sylwadau'r ymgynghoriad yn dilyn yr ymgynghoriad)

Diffiniadau

Caiff y diffiniadau gweithio hyn eu llywio gan y 'Llawlyfr Ymarferwyr ar gyfer Ymgysylltu â'r Cyhoedd' (Participation Cymru, 2012).

Ymgysylltu / Ymgysylltiad: Proses weithredol a chyfranogol lle gall pobl ddylanwadu ar bolisi a gwasanaethau a'u siapio sy'n cynnwys ystod eang o wahanol ddulliau a thechnegau.

Ymgynghoriad: Proses ffurfiol lle mae llunwyr polisi a darparwyr gwasanaethau yn gofyn am farn y cyhoedd, grwpiau ac unigolion sydd â diddordeb.

Cyfranogi / Cyfranogiad: Pobl yn ymwneud yn weithredol â llunwyr polisi a chynllunwyr gwasanaethau o gamau cynnar cynllunio ac adolygu polisiau a gwasanaethau.

Gwybodaeth Ychwanegol

- Cynllun deisebau
- Canllaw ar y Broses Ddemocrataidd (i'w ddatblygu)
- Canllaw i'r Cyfansoddiad
- Strategaeth Ymgysylltu â'r Cyhoedd wrth Graffu
- Tudalen Lleisiwch eich barn
- Polisi Sylwadau, Canmoliaeth a Chwynion
- Cysylltu a'ch Cynghorydd Lleol

Trefniadau Partneriaeth

Mae Cyngor Gwynedd yn bartner allweddol o Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn.

Sefydlwyd y Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn sgil Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (Rhannu Pwrpas: Rhannu Dyfodol) er mwyn sicrhau datblygiadau cynaliadwy gan gyflawni'r saith nod llesiant.

Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn ystyried y pum ffordd o weithio y mae angen i gyrff cyhoeddus eu gweithredu i ddangos eu bod yn cymhwyso'r egwyddor.

Mae'r aelodau'n cynnwys cynrychiolwyr o sefydliadau'r sectorau preifat, cyhoeddus a gwirfoddol yng Ngwynedd a Môn. Mae BGC wedi ymrwymo i geisio barn trigolion ar yr holl bolisiau a phenderfyniadau a wneir, ac ar sut y gallwn wneud gwelliannau yn y dyfodol.

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn
(llesiantgwyneddamon.org)

Deddfwriaeth a Pholisi Perthnasol

- Cynllun y Cyngor
- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015
- Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021
- Rhaglen Cydraddoldeb a Chynhwysiant Llywodraeth Cymru
  - Llywodraeth Cymru – Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020-2024
  - Llywodraeth Cymru (Senedd yn ôl yr adroddiad) Arolwg Amrywiaeth mewn Llywodraeth Leol, Tach 2018
  - Cynllun Gweithredu: Blwyddyn 1 – 2020-2021 – Strategaeth Amrywiaeth a Chynhwysiant ar gyfer Penodiadau Cyhoeddus ng Nghymru
- Participation Cymru – Egwyddorion Cenedlaethol ar gyfer Ymgysylltu a'r Cyhoedd
- Mesur Plant a theuluoedd (Cymru) 2010
- Safonau Cyfranogiad Cenedlaethol yng Nghymru